

Opinie van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 over het Actieplan voor de implementatie van de Europese Pijler van Sociale Rechten

In het kader van de Europa 2020 strategie werd in 2011 het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 opgericht onder mandaat van de Interministeriële Conferentie “Integratie in de Maatschappij”. Dit naar analogie van het Europees Platform tegen armoede en sociale uitsluiting. Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting EU2020 vormt het centrale overlegorgaan voor de voorbereiding en opvolging van de Europese en Belgische beleid op gebied van de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting in functie van de opmaak en opvolging van het Nationaal Hervormingsprogramma en strategische rapportering in het kader van de versterkte Open Methode van Coördinatie (luik sociale insluiting). Het Belgisch Platform komt minstens 4 keer per jaar samen.

Elke twee jaar organiseert het Belgisch Platform daarenboven een open bijeenkomst om alle stakeholders maximaal de kans te geven om te participeren aan de beleidsprocessen.

Op de bijeenkomst van 24 februari 2021 werd beslist om een ad hoc werkgroep samen te stellen om een opinie op te stellen over het actieplan voor de implementatie van de Europese Pijler van Sociale Rechten. Dit actieplan werd gelanceerd op 4 maart 2021 door de Europese Commissie en werd bekrachtigd op de Sociale Top van Porto van 7 mei 2021 door de Europese instellingen en organisaties.

Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten

Het actieplan voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten is de bijdrage van de Europese Commissie aan de uitvoering van de 20 beginselen van de Europese pijler van sociale rechten. Het zijn in de eerste plaats de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor werkgelegenheid, vaardigheden en sociaal beleid. De realisatie van de Europese Pijler van sociale rechten vergt een collectieve inspanning van de lidstaten, sociale partners en andere relevante actoren zoals de regionale en lokale autoriteiten en het maatschappelijke middenveld.

In het actieplan stelt de Europese Commissie drie EU kerndoelen voor op het gebied van werkgelegenheid, vaardigheden en sociale bescherming, die tegen het einde van dit decennium moeten worden verwezenlijkt :

- Ten minste 78 % van de bevolking van 20 tot en met 64 jaar moet tegen 2030 een baan hebben
- Ten minste 60 % van alle volwassenen zou jaarlijks aan een opleiding moeten deelnemen
- Het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd, moet tegen 2030 met ten minste 15 miljoen worden verminderd

De lidstaten worden opgeroepen om hun eigen nationale doelstellingen te definiëren als bijdrage aan dit gemeenschappelijke streven.

Het actieplan spitst zich vervolgens toe op de principes van de sociale pijler waar meer aandacht nodig is om ze te realiseren.

In het luik sociale bescherming en inclusie worden de volgende uitdagingen naar voren geschoven :

- De noodzaak van een geïntegreerde aanpak om in alle levensfasen in de behoeften van mensen te voorzien en zich te richten op de onderliggende oorzaken van armoede en sociale uitsluiting.

- De cycli van generatiearmoede doorbreken begint met investeren in kinderen
- Minimuminkomensregelingen zijn essentieel om ervoor te zorgen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten. De criteria om in aanmerking te komen en de hoogte van de uitkeringen moeten worden gemoderniseerd.
- Toegang tot betaalbare huisvesting en aandacht voor energiearmoede.
- Doeltreffende toegang tot essentiële diensten van voldoende kwaliteit, zoals water, sanitaire voorzieningen, gezondheidszorg, energie, transport, financiële diensten en digitale communicatie.

De Europese Commissie voorziet ondermeer volgende initiatieven als antwoord op deze uitdagingen:

- In het eerste kwartaal van 2021 een EU-strategie voor de rechten van het kind en een aanbeveling van de Raad tot vaststelling van de Europese kindergarantie
- in 2022 een aanbeveling van de Raad inzake het minimuminkomen voorstellen
- in het tweede kwartaal van 2021 een Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid
- in het tweede kwartaal van 2021 richtsnoeren voor overheidsopdrachten voor innovatie en maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten presenteren.
- in 2022 een EU-verslag over de toegang tot essentiële diensten presenteren

Aanbevelingen van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting

Het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting verwelkomt het actieplan voor de uitvoering van de Europese pijler voor sociale rechten als een effectieve stap richting een sterk sociale Europa. De geformuleerde beginselen en rechten zijn essentieel voor billijke en goed functionerende arbeidsmarkten en socialezekerheidsstelsels in het Europa van de eenentwintigste eeuw. Om vooruitgang te boeken zijn ambitieuze maar realistische streefdoelen, strategieën, instrumenten en acties noodzakelijk. Betreurd kan worden de armoedetarget minder ambitieus is dan geformuleerd in de EU2020-strategie en dat het vooropgestelde maatregelen zich enkel situeren binnen de zachte wetgeving ("soft law") en aldus niet bindend en afdwingbaar zijn.

De Europese Unie schuift de digitale en groene transitie vooruit als de weg uit de crisis veroorzaakt door de COVID-19-pandemie en als antwoord op de klimaatverandering en de aantasting van het milieu die een existentiële bedreiging vormt. Deze transities moeten hand in gaan met sociale investeringen en hervormingen die elkaar versterken en zo de opwaartse convergentie tussen de lidstaten bevorderen. Het Europese semester dient versterkt te worden met de een sociale dimensie om de coherentie tussen de verschillende strategieën te bewaken en lidstaten te stimuleren tot wederzijds leren.

Dit Europese actieplan vormt een essentiële hefboom voor de uitvoering van krachtige maatregelen in België.

Het Belgisch Platform wenst de volgende aanbevelingen aan de Belgische overheden te richten om mee in overweging te nemen bij het vertalen van het actieplan voor de Europese Sociale Pijler naar het Belgische niveau.

Aanbevelingen met betrekking tot een geïntegreerd en inclusief armoedebestrijdingsbeleid.

- De strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting dient een gemeenschappelijke en reële prioriteit te zijn van voor alle Belgische beleidsniveaus met aandacht voor een maximale coherentie, onderlinge afstemming en complementariteit.
- In antwoord op dit actieplan wordt van de Belgische overheden verwacht dat zij een nationaal target definiëren. Dit target moet realistisch maar tegelijkertijd ambitieus zijn. In

het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN ging België al het engagement aan om tegen 2030 de armoede te halveren. Dit target zou vertaald moeten worden in een concreet streefcijfer, aangevuld met subdoelstellingen voor bepaalde prioriteiten of doelgroepen zoals de strijd tegen kinderarmoede

- Dit streven dient vertaald te worden in een geïntegreerd en coherent Nationaal Plan ter bestrijding van de armoede waarin de volgende zaken centraal staan :
 - Een visie en strategie om de structurele oorzaken van armoede te bestrijden;
 - Ontwikkeling van een Belgisch sociale scorebord om de evoluties en trends te monitoren en de realisatie van het streefcijfer op te volgen.
 - Voorzien van mechanismes en instrumenten voor tussentijdse bijsturing.
 - Participatie van mensen in armoede tijdens de opstelling, implementatie en de evaluatie van het plan. Capaciteitsopbouw door steun aan de organisaties die deze participatie faciliteren is hiertoe noodzakelijk.
 - Realisatie van internationale engagementen die België genomen heeft in het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de VN en de Europese Pijler van Sociale Rechten;
 - Opvolging door de interministeriële conferentie (IMC) en het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting.
- Slecht beleid moet voorkomen worden. De armoedetoets moet op alle beleidsniveaus wettelijk verankerd worden en de kwaliteit ervan moet gegarandeerd worden.
- Er dient geïnvesteerd te worden in kennisopbouw over beleidsevaluatie waarbij de doelmatigheid van beleidsmaatregelen in de strijd tegen de armoede systematisch onderzocht worden, gebaseerd op wetenschappelijke kennis, waaronder ervaringskennis.

Aanbevelingen met betrekking tot de sociale bescherming en minimuminkomens

- De minimuminkomens dienen opgetrokken te worden tot boven de Europese armoedegrens, inclusief een uitgewerkt stappenplan en adequaat budget om deze maatregel werkelijk om te zetten in de praktijk. Toereikende en toegankelijke inkomens dienen een absolute prioriteit te zijn om een effectieve terugdringen van de armoede in België te kunnen realiseren. De door de federale regering voorziene maatregelen om de laagste uitkeringen op te trekken tot armoedegrens met een jaarlijkse inhaalbeweging in de periode 2021-2024 wordt dan ook ten zeerste verwelkomd. In antwoord op de COVID-19-crisis zou dit echter nog versneld kunnen worden en zouden de laagste uitkeringen tot minstens aan de Europese armoedegrens gebracht dienen te worden.
- De Belgische systemen van minimuminkomens (Recht op maatschappelijke Integratie, Inkomensgarantie voor Ouderen en de Inkomensvervangende tegemoetkoming) dienen getoetst te worden aan sleutelprincipes zoals verwoord in de raadsconclusies van 9 oktober 2020 over de versterking van minimuminkomensbescherming.
- De koppeling van de vervangings- en de integratie-inkomens aan de gezinssituatie van de rechthebbenden moet worden herzien. Hierbij moet het eenvoudigweg schrappen van het statuut van samenwonende zo snel mogelijk worden beoordeeld met het oog op een individualisering van de rechten en de vrijheid om zelf vorm te geven aan het eigen gezinsleven. De ontmanteling van de “prijs van de liefde” vormt hiervan een eerste positieve illustratie.
- De hervormingen die mensen de toegang tot sociale rechten bemoeilijken of zelfs helemaal ontzeggen moeten terug gedraaid worden.
- In plaats van het de verdere uitbreiding van voorwaarden in de sociale zekerheid dient de voorkeur gegeven worden aan meer universalisme om de maatschappelijke gedragenheid te verhogen. Daarnaast dient een kwaliteitsvolle publieke dienstverlening versterkt te worden

waarbij de aandacht verlegd wordt van controle naar begeleiding om het recht op een menswaardig leven voor iedereen te realiseren.

- Sociale zekerheidsuitkeringen dienen net zoals de sociale bijstandsuitkeringen versterkt te worden en zich minstens boven de Europese armoedegrens te bevinden. Vereenvoudiging van de toegang en voorwaarden, harmonisering en convergentie naar boven zijn hiertoe nodig.
- Er dienen extra inspanningen geleverd te worden om ervoor te zorgen dat werknemers met een precair statuut of uit kwetsbare sectoren ook adequaat beschermd worden door de sociale zekerheid.
- Flexibele statuten zonder adequate sociale bescherming, zoals flexi-jobs, platformwerk, schijnzelfstandigheid, ... moeten teruggedrongen worden ten voordele van volwaardige jobs met een volwaardige sociale bescherming.
- De aanpak van non-take up van sociale rechten dient een prioriteit te zijn waarbij de ervaringen van mensen in armoede en de bestaande rapporten hierover als toetssteen dienen meegenomen te worden.
- In de aanbeveling van de Raad betreffende de toegang tot sociale bescherming staat dat de lidstaten uiterlijk op 15 mei 2021 een plan moeten opstellen om de lacunes in de toegang tot adequate en effectieve sociale bescherming op te vullen. Het is van belang ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden bij de opstelling van dit plan worden betrokken, met name degenen die momenteel geen toegang hebben tot formele dekking.

Aanbevelingen met betrekking tot de strijd tegen kinderarmoede.

Het kindgarantie-initiatief is een welkome manier om opnieuw de nodige politieke steun te mobiliseren voor het uitbannen van kinderarmoede. Belangrijk is evenwel te noteren dat de aanbeveling van de Europese Commissie van 20 februari 2013 over “Investeren in kinderen, de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken” drie pijlers voor geïntegreerde strategieën naar voren schuift : toegang tot adequate middelen via de ouders, toegang tot betaalbare hoogwaardige diensten en het recht van kinderen op participatie.

In antwoord op de lancering van het kindgarantieinitiatief dient België een nationale kindgarantiecoördinator aan te stellen en een geïntegreerd kinderarmoedeplan op te stellen binnen de zes maanden na de goedkeuring van de Raadsaanbeveling.

Dit actieplan moet volgende elementen bevatten :

- De doelgroepen van kinderen die met overeenkomstige geïntegreerde maatregelen moeten worden bereikt
 - de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen
 - maatregelen die zijn gepland of genomen ter uitvoering van de aanbeveling, ook op regionaal en lokaal niveau, en de nodige financiële middelen en tijdschema's
 - andere geplande of genomen maatregelen om sociale uitsluiting van kinderen aan te pakken en intergenerationele achterstandscycli te doorbreken
 - een nationaal kader voor gegevensverzameling, monitoring en evaluatie van deze aanbeveling,
-
- De kindgarantiecoördinator dient een duidelijk en krachtig mandaat en de nodige middelen te ontvangen via de Interministeriële conferentie bevoegd voor de coördinatie van het armoedebestrijdingsbeleid.
 - Het kindgarantieplan dient opgemaakt, opgevolgd en geëvalueerd worden vanuit een constructieve samenwerking tussen de federale overheid en de gefedereerde entiteiten, met betrokkenheid van alle stakeholders (inzonderheid kinderen), onder andere via het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting.

- Idealiter zou de kindgarantie ook systeemhervormingen ten gunste van gezinnen in armoedesituaties moeten aanmoedigen. Ze zou stigmatisering van de doelgroepen en substitutie van nationale sociale beleidsmaatregelen door Europese financiering moeten voorkomen. In die zin wordt verwelkomd dat er in de Raadsaanbeveling aandacht is voor de inkomenssteun voor families en kinderen en dat er niet louter gefocust wordt op de toegankelijkheid van diensten. Een adequate kinderbijslag kan een sleutelinstrument vormen in het terugdringen van kinderarmoede.

Aanbevelingen met betrekking tot de strijd tegen inadequate huisvesting en dakloosheid

Het aangekondigde Europees platform voor de bestrijding van dakloosheid biedt een uitgelezen plaats voor de uitwisseling met andere lidstaten over het ontwikkelen en uitvoeren van geïntegreerde strategieën om dak- en thuisloosheid uit te roeien.

Ook in België dient er een interfederale strategie ter bestrijding van dak- en thuisloosheid uitgetekend te worden die de ambities van het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2014 naar de praktijk vertaalt en lessen trekt uit de COVID19-crisis. Immers, tijdens de crisis groeide het bewustzijn dat de traditionele (nood)opvang te weinig kwaliteit bood en dat de standaarden omwille van gezondheid en hygiëne omhoog moeten. De ervaring leerde dat geïntegreerde hulpverlening veel effectiever is dan een gefragmenteerd aanbod van diensten. Door de lockdowns hebben opvangcentra allerlei andere diensten moeten internaliseren hetgeen duidelijke vruchten afwierp. Daarnaast werden de nodige middelen gemobiliseerd om buitenslapen te verminderen.

Daartoe moet deze interfederale strategie om dak- en thuisloosheid uit te roeien:

- preventie van dakloosheid als prioriteit te bestempelen
- van de toegang tot en het behoud (strijd tegen uitzetting, ...) van huisvesting (toegankelijk, duurzaam en kwaliteitsvol) de hoeksteen maken van elk initiatief van de overheid om dak- en thuisloosheid aan te pakken
- voorrang geven aan structurele oplossingen die gericht zijn op huisvesting (wat het overheersende antwoord moet zijn) en van sociale urgentiemaatregelen een in de tijd beperkt aanvullend antwoord maken. De Housing First methodologie heeft in deze reeds zijn effectiviteit bewezen in België en dient verder gestimuleerd te worden.
- dakloosheid in al zijn vormen, conform de Ethos-typologie bestrijden
- massaal voorzien in duurzame, kwaliteitsvolle en betaalbare woningen (onder meer door middel van investeringen in sociale huisvesting) voor dak- en thuislozen
- de toegang tot particuliere huisvesting bevorderen door middel van financiële steun, huurbemiddeling en de verdere ontwikkeling van het systeem van begeleiding van personen in hun zoektocht naar een geschikte en duurzame huisvesting.
- Zorgen voor de noodzakelijke en continue sociale ondersteuning in de huisvesting, door multidisciplinaire teams van psycho-medisch-sociale werkers, om mensen in hun huisvesting te ondersteunen en te houden;
- energie- en waterarmoede te bestrijden, met name door ervoor te zorgen dat de energie- en waterprijzen betaalbaar zijn, dat de sociale tarieven onvoorwaardelijk en automatisch worden gehandhaafd en dat de leveranciers het non-discriminatiebeginsel en de maatregelen ter bescherming van de consument naleven door strengere sancties op onrechtmatige en oneerlijke handelspraktijken.
- Daklozen in staat stellen een nieuwe start te maken door schuldkwijtschelding, om hen aan te moedigen opnieuw in een woning te gaan wonen en aldus op duurzame wijze te worden gedomicilieerd.
- Ontwikkeling en uitwisseling van deskundigheid over de profielen van mensen die onlangs op straat zijn gekomen (trajecten, causaliteit, enz.) met aandacht voor de genderdimensie

- Voldoende middelen ter beschikking stellen om de stroom van nieuwkomers op straat in te dammen en zo chronische dakloosheid te voorkomen (woningaanbod, materiële en personele middelen, enz.)
- Via bestaande projecten intensieve ondersteuning mogelijk maken van nieuwkomers op straat om hun sociale en administratieve situatie te regulariseren en de toegang tot huisvesting te vergemakkelijken. Deze nauwe begeleiding maakt het mogelijk steun te verlenen en de interinstitutionele samenwerking te versterken, waardoor het reïntegratieproces wordt versneld.

Verder inzetten op de ontwikkeling en uitvoering van een strategie voor het meten van dak- en thuisloosheid

- dak- en thuisloosheid en uitsluiting in België concreet te kunnen meten volgens de Ethos-typologie, verder bouwend op het Mehobel-onderzoek
- deze cijfers in realistische becijferde doelstellingen (targets) te vertalen
- de meest efficiënte steun- en begeleidingsmechanismen te ontwikkelen
- de geleverde inspanningen te beoordelen in het licht van de waargenomen trends en, waar nodig, de interfederale strategie bij te sturen.

De renovatiegolf voor Europa heeft tot doel de renovatie van gebouwen te stimuleren met het oog op klimaatneutraliteit en herstel, en heeft betaalbaarheid als een van de belangrijkste uitgangspunten. De doelstelling om energiepresterende en duurzame gebouwen op ruime schaal beschikbaar te maken, met name voor huishoudens met een gemiddeld en laag inkomen en kwetsbare personen en gebieden, moet duidelijk worden gemonitord om onaanvaardbare stijgingen van de huisvestingskosten en huisuitzettingen te voorkomen.

Verhuurders van huurwoningen met zeer lage energieprestaties moeten worden verplicht hun energieprestaties te verbeteren om een minimumnorm inzake gezondheid en bewoonbaarheid te garanderen, zonder dat dit voor de huurders negatieve gevolgen heeft in de vorm van hogere huurprijzen.

Een renovatiestrategie waarbij de overheden zelf investeren in energiezuiniger woningen voor lage inkomens, of waarbij ze via een derdebetalersregeling de investeringskost dragen en recupereren met de opbrengst van de uitgespaarde energiekosten, is hierbij een cruciaal element

Aanbevelingen met betrekking tot toegang tot essentiële diensten

Er moet worden gegarandeerd dat de Green Deal een kans, en geen bedreiging, vormt voor de toegang tot essentiële diensten. De toegang tot energie, water, groen en mobiliteit moet bijvoorbeeld zorgvuldig worden gecontroleerd, vooral voor kwetsbare groepen waarbij de overheid de nodige garanties biedt om de betaalbaarheid ervan te garanderen. Bovendien moeten deze essentiële diensten in de Belgische wetgeving worden verankerd als sociale rechten die voor iedereen gewaarborgd zijn.

De toegang tot diensten moet gegarandeerd blijven tijdens periodes van lockdown. De opname van rechten moeten gegarandeerd blijven en instellingen dienen outreachend te werken om de meest kwetsbare groepen te blijven bereiken.

Meer informatie over het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting EU2020 kan [hier](#) terug gevonden worden.

